

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. XIII. De locis ex quibus Theologia, sua principia deducit: Vbi, de
diversus sacræ Scripturæ sensibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

TOMVS I.

Quomodo Theologia nostra pendet à scientia Dei.

quamvis namque Deus revelare nihil possit, nisi quod novit, & hoc sensu Theologia nostra pendet remotè à scientia Dei; istud tamen non est esse illi subalternatum: nec enim scientia Dei, sed actus fidei sunt Theologiae nostrae principia. Alioqui omnes omnino artes, ac disciplinae, scientiae Dei subalternarentur, cum illa eadem multo perfectius noverit Deus, sintque scientiarum omnium principia veluti scintillae quaedam ab infinito illo divinae scientiae sole ac luce derivata.

IV. *Subalternatio ratione fit.*

Nec ad propriam subalternationem sufficit, quod scientia aliqua ad alterius acquisitionem ordinetur, tanquam ad finem, (sicut Theologia dici posset ordinari ad visionem beatam, seu scientiam beatorum obtinendam) hoc enim si sufficeret, Logica omnibus scientiis esset subalternata, cum ad omnium acquisitionem ordinetur; quod tamen est in scholis inauditum. Non ergo alio modo scientiae Dei & Beatorum subalternatur Theologia, quam quod objecta illa obscurè solummodo cognoscat, quae à Deo & beatis clarissimè percipiuntur: quae est impropriissima subalternatio, ut constat.

V. *Sitne Theologia vocanda sapientia.*

Quaeres quartò: sitne Theologia vocanda sapientia? Resp. affirmativè cum S. Thoma hic ar. sexto: cum enim praecipue ad sapientiae notionem requisitae conditiones sint, ut & certissima sit, & altissimas rerum causas contempletur, Theologia jure meritisimo sapientia vocatur, utpote quae & certissima est, ut ostendi, & in Dei, qui prima & universalissima est causa, tota versetur, qui quae rerum omnium, non efficiens tantum causa est, sed etiam finalis, quippe quae ab ipso tanquam à principio eruntur, & ad eundem veluti ad ultimum finem tendunt. Ob hanc, inquam, causam vocari potest Theologia sapientia, quamvis minores quasdam & accidentales ab Aristotele lib. 6. Ethic. c. 4. & 7. ad sapientiae appellationem requisitas conditiones non sortiatur. Videatur Tannerus hic, d. 1. q. 2. dub. quinto.

VI. *Theologia non manet in patria.*

Quaeres quintò: utrum Theologiae habitus maneat in patria? Respondetur, non manere. Ita Gabriel in 3. d. 31. qu. un. ar. 3. dub. 3. Valentia 1. parte, d. 1. q. 1. pu. 3. §. Quinto habitus Theologiae, Molina hic, a. 3. d. 3. fine, Granada hic, d. 4. n. 4. & alii. Ratio est, quia, ut sect. decima ostensum est, Theologiae habitus intrinsecè est obscurus, utpote qui ad actus obscuros eliciendos ex natura sua ordinatur: ergo non manebit in patria, sicut ob eandem rationem in beatis non manet habitus fidei, juxta illud Apostoli, 1. ad Corinth. 13. Cum venerit quod perfectum est, evacuabitur quod ex parte est.

VII. *Non asserunt Saeculi Patres, Theologiam manere in patria.*

Nec nobis hac in re contrarii sunt Sancti Patres: in primis enim S. Hieronymus in Epist. ad Paulinum, sine, dum dicit, *Discamus in terris quorum nobis scientia perseveret in caelis*, vult permanuram quidem in patria earum rerum cognitionem, quam acquisivimus in via; non quod iidem actus illic aut habitus permaneant, sed quod loco horum, qui sunt imperfecti; perfectiores alii sint suffiendi, sicque quod plura quis in terris didicit, eò etiam plurimum, per se loquendo, illius intellectus cognitione, clariore tamen longè & nobiliore, in caelis illustrabitur. Quod verò haec sit mens S. Hieronymi exinde constat: in illa quippe Epistola de scientia loquitur, quae ex sacrae Scripturae lectione addiscitur: hanc autem manifestum est esse obscuram, & vel fidem ipsam, vel cum fide peculiariter connexam; sicque cum illa nata, una etiam cum illa intercidit. Eodem modo explicantur alii

Explicatio dicti eiusdem S. Hieronymi.

Patres, sicubi dicere videantur, scientiam, quam hic per Theologiam acquirimus de Deo, in patria permanere. Videatur P. Granada citatus, disp. illa 4. n. 7. & octavo.

Quaeres sextò: utrum conclusio deducta ex una praemissa de fide, & altera naturali; moraliter tantum certà, sit Theologica? Resp. affirmativè: si enim, quando praemissa naturalis est tantum probabilis, conclusio nihilominus est Theologica; multo magis quando est moraliter certa. In hoc autem casu, cum tantummodo conclusio habeat firmitatem, quam praemissa naturalis permittit, eritque proinde hic actus minus certus quam conclusio, cujus praemissa naturalis est evidens; certior tamen illa quae alteram praemissam haberet merè probabilem.

VIII. *Quid dicendum, quando altera praemissa est tantum moraliter certa.*

SECTIO DECIMA-TERTIA.

De locis ex quibus Theologia sua principia deducit: ubi de diversis sacrae Scripturae sensibus.

THEOLOGIA est scientia disputatrix, & in hoc cum aliis scientiis convenit, quod instar illarum discursu utatur, & ex praemissis conclusiones suas deducat: in principiis verò maxime ab iis differt. de quorum proinde natura & numero quaedam hic adscribenda.

I. *Theologia est scientia disputatrix.*

Ad numerum ergo locorum Theologicorum quod attinet, seu rerum illarum capita, unde Theologus discursus sui principia desumit, maximam video inter Auctores discrepantiam. S. Thomas hic, q. 1. ar. 8. ad 2. quatuor assignat. *Scripturam, auctoritatem Patrum, dicta Philosophorum, & aliorum ex antiquis & prophetis scriptoribus, ac demum rationem naturalem.* Valentia hic, d. 1. q. 1. pu. 5. §. primo, septem numerat. Melchior Canus, quem refert & sequitur Vasquez hic, d. 12. c. 1. decem statuit, de quae iis luculentur & eruditè disputat. Denique P. Tannerus hic disp. primam, quae quinta, dub. primo, numero tertio, viginti diversa capita seu locos recenset, ex quibus Theologus, veluti ex tot fontibus praemissis, seu principia, accipit ad suas argumentationes formandas, conclusionesque deducendas.

II. *Maxima de locis Theologicis inter Auctores discrepantia.*

Ut clarius hac in re procedamus, recolendum quod supra, sectione primam, numero tertio dixi; Conclusiones scilicet proprie Theologicas esse mixtas, medioque se modo habere inter fidem divinam, & scientias naturales, de utrisque scilicet aliquid participando, atque à duplici principiorum genere, naturalium scilicet & supernaturalium, procedere.

III. *Magna in discursu Theologico principiorum diversitas.*

Loci ergo unde obscura actuum Theologicorum principia desumuntur, sunt in primis Verbum Dei scriptum, & non scriptum, seu Scriptura sacra, & Traditiones communi omnium consensu acceptatae, & jam inde à nascente Ecclesia per Patres & Doctores ad nostra usque tempora transmissae, atque à parentibus ad filios continuà successione per manus quasi traditae, semperque habitae tanquam res à Deo dictae, licet nullibi in Scriptura sacra continentur: qua de causa Verbum Dei non scriptum nuncupantur. Definitiones item Conciliorum, & Summorum Pontificum, quae maximam secum certitudinem adferunt. De quarum firmitate plura, Deo dante, dicentur in materia de Fide.

IV. *Loci ex quibus obscura Theologia principia promuntur.*

Loci

V. Loci unde naturalia Theologia principia desumuntur.

Loci verò seu fontes, ex quibus naturalia principia Theologiae promuntur, sunt primò ipsa Ratio naturalis, unde principia naturalia certa pro conclusionibus Theologicis certis proveniunt, & probabilia pro probabilibus. Loci præterea pro naturalibus Theologiae principis sunt Philosophorum & Jurisconsultorum dicta, scriptorum prophanorum, humanæ historiæ auctoritas, & id genus alia, ex quibus argumenta tantum probabilia, aut ad summam moraliter certa, deducuntur.

VI. Sacra Scriptura sensus ad divini Verbi interpretationem pertinet.

Circa Sacrae Scripturae sensum, quamvis nonnullos ex Theologis de eo hic disputare videam, omnes tamen fatentur, rem hanc non ad Theologum, sed ad Sacrae Scripturae interpretem spectare; unde & multi Theologorum eam penitus omittunt: quare nec diutius ei inherendum censeo, sed quædam obiter solum attingenda.

VII. Varii sacra Scriptura sensus.

In primis itaque quemcumque sensum ferat locus aliquis Scripturae, sive literalem proprium aut improprium, figuratum scilicet ac metaphoricum, sive spirituales, quem in Tropologicum, qui ad mores spectat, Allegoricum qui ad militantis, & Anagogicum qui ad triumphantis Ecclesiae statum pertinet, dividunt plerumque auctores cum S. Thoma hic, q. 1. ar. 10. Corpore: imò si locus aliquis duos habeat sensus literales, ut Psalmo 2. v. 7. *Filius meus es tu: & Isaac 53. v. 8. Generationem ejus quis enarrabit; quod & de aeternâ & temporali Christi generatione literaliter exponi solet: quemcumque, inquam, ex hisce sensibus ferat locus aliquis Scripturae, qua certitudine constat hunc esse illius loci sensum, eadem usurpari in argumentationibus potest, atque in discursu Theologico pro præmissâ assumi. Hoc pro instituto nostro sufficit: qui plura de variis sacrae Scripturae sensibus cupit, legat Valentiam hic d. 1. q. 1. punc. 5. §. 3. Vasquez hic, d. 13. 14. 15. 16. 17. & 18. Tannerum hic, d. 1. q. 5. dub. 2. Arriagam hic, d. 1. l. 6. quæ etiam subtilissimè tractat Salmeron To. 1. Prolegomeno 7. 8. 9. 10. 11. & duodecimo.*

Dno nonnumquam suos ejusdem loci Scriptura sensus.

SECTIO DECIMA-QUARTA.

Utrum ad Theologum spectet, probare sua principia, & argumenta contra fidem solvere.

I. Principia Theologiae duplicia.

Quoad primam, recolendum quod jam sæpius dictum est, præmissas Conclusionis propriè Theologiae esse duplicis generis; actus scilicet Fidei divinæ, & principia naturalia evidentiæ: de prioribus tantum procedit præfens quæstio: probare enim principia naturalia non spectat ad Theologum, sed ea ab aliis scientiis accipit.

II. S. Thomas quæst. 1. a. 3. Corpore.

Quantum ergo ad actus Fidei, qui præcipua sunt conclusionum Theologicarum principia, S. Thomas negat ad Theologum spectare ut illos probet, sed tanquam res revelatas accipit, suorumque inde discursus conficit. Ad quam quoque rem Salvianus, *Humana, inquit, dicta argumentis & testimoniis egent, Dei autem sermo, ipse sibi testis est; quia necesse est, quicquid incorrupta veritas loquitur, incorruptum sit testimonium Veritatis.*

III. Ostenditur posse Theologum sua principia directe probare.

Hæc quidem ostendunt, non esse necessarium ut Theologus principia sua, seu actus Fidei probet; quod & nihil aliud vult S. Thomas proximè citatus, non tamen videtur negari posse, quin etiam directè, hoc scilicet aut simili discursu id præstare possit: *Quicquid Deus dicit, est verum: Deus dicit, R. P. Comptoni Theol. Scholast. Tom. 1.*

Verbum esse incarnatum, passum &c. ergo Verbum est incarnatum, passum &c. Et idem est de aliis Fidei articulis, qui simili discursu Theologico probari possunt; sicut nihil apud Theologos frequentius, quàm ut unus Fidei articulus probetur per alium.

Si verò sermo sit de indirectâ probatione mysteriorum fidei, ostendendo scilicet, illa esse evidenter credibilia, seu per motivorum fidei propositionem, demonstrando dignissima esse quibus ab omnibus habeatur fides, & ut suum iis intellectum submittant, res est multo clarior, communisque omnium orthodoxorum praxis.

Denique, posse fidei articulos exemplis & rationibus à rebus humanis ac naturalibus desumptis probari, & illustrari, nemini dubium est. Sic apud sanctos Patres usitatissimum est, ut petitis à rebus creatis exemplis & rationibus, altissima quæque fidei dogmata, ipsorumque ad eò Trinitatis mysterium elucident, mortaliumque captui utrumque accommodent. Hinc appositè ad rem præsentem Rupertus, cum ad declarandam Eucharistiam, exemplum à rebus creatis & prophanis desumptum attulisset, hæc subjungit: *Cogimur, inquit, talium in tanto negotio meminisse nugarum, & sagittantes parvulos, repercutere sagittis parvulorum.*

Nec ex his quidquam negat S. Thomas, sed solum contendit, non posse articulos fidei claro aliquo & evidente argumento ostendi; sic enim fides esset clara, quod est contra ejus naturam, quæ nimium essentialiter est obscura, utpote non nisi per revelationem habita.

Circa secundum in titulo propositum, possintne scilicet Theologus argumenta quæ contra fidem fieri possunt, dissolvere: de iis tantum fidei mysteriis est sermo, quæ lumine naturali cognosci nequeunt, sed per solam revelationem; quæ enim lumine naturali innotescunt, ut, *Deum esse, esse Deum Univerſi creatorem, administratorem &c.* probari possunt, & argumenta contraria manifestè dissolvi, cum de Dei existentia habeamus evidentiam, licet sit etiam articulus fidei. Unde non minus apertè argumenta contra hanc veritatem solvere potest Theologia, quàm alia scientiæ diluere objectiones possunt contra se factas.

Argumenta itaque quæ adversus fidem proponuntur, cum ea certum sit esse falsa, utpote contra veritatem facta, vel in forma peccant, vel in materia. Si vitium sit in forma, non minus evidenter solvi argumenta contra fidem possunt, quàm quæ contra aliam quamcumque veritatem proponuntur; quoad hoc quippe par omnium est ratio, cum æquè clarè defectus contra formam syllogisticam hac in re ostendi queat, quàm in ulla alia materia.

Si verò contingat, defectum esse in materia, possunt quoque interdum evidenter à Theologo solvi; tunc scilicet, quando ejusmodi principium ab Hæretico aut infideli assumitur, quod constat esse falsum; ut, si sit contra lumen naturæ, aut quid simile. Omnia tamen principia quibus fides impugnatur, non sunt istiusmodi; quamvis enim sunt falsa, eorum tamen falsitas non potest semper evidenter deprehendi. In hoc ergo casu solvi solum possunt hujusmodi argumenta evidenter negativè, ut aiunt, hoc est, quamvis clarè ostendi nequeat falsitas principii ab infideli assumpti, prudentissimè tamen judicamus, argumentum non convincere: unde absolutè negamus propositionem contra fidem assumptam, simulque rationes ex motivis fidei adducimus, quibus ostenditur mysterium, quod hoc argumento impugnatur, esse evidenter credibile.

IV. Quo pacto principia sub indirectè probet Theologus.

V. Rationibus naturalibus suaderi possunt mysteria fidei.

Rupertus lib. 6 in Joa. circa finem.

VI. Mens Sancti Thomæ.

VII. Possint Theologus argumenta contra fidem dissolvere.

VIII. In duobus peccare possunt argumenta contra fidem.

IX. Argumenta omnia contra fidem, solvi possunt evidenter negativè.

Quid sit, solvi aliquid evidenter negativè.